

METODOLOŠKO POJASNILO

PLAČE ZAPOSLENIH PRI PRAVNIH OSEBAH

To metodološko pojasnilo se nanaša na objavljanje podatkov:

- Povprečne mesečne plače, Slovenija, mesečno (Prva objava)
- Povprečne mesečne plače, podrobni podatki, Slovenija, mesečno (Elektronska objava)

Vsebina:

1. NAMEN
2. PRAVNA PODLAGA
3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI
4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA
5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV
6. DEFINICIJE
7. POJASNILA
8. OBJAVLJANJE PODATKOV
9. REVIDIRANJE PODATKOV
10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

Pripravila: Alenka Vrh

Zadnjič osveženo: 25. 5. 2020

1. NAMEN

Namen objave podatkov mesečnega statističnega raziskovanja Plače zaposlenih pri pravnih osebah je zagotavljanje vpogleda v višino in gibanje povprečne mesečne plače v Republiki Sloveniji.

Med ključne statistike raziskovanja sodijo povprečna mesečna bruto plača, povprečna mesečna neto plača, indeks povprečnih bruto (neto) plač – »tekoči mesec glede na prejšnji mesec«, indeks povprečnih bruto (neto) plač – »tekoči mesec glede na isti mesec prejšnjega leta« in število zaposlenih oseb, ki so prejele plačo.

2. PРАВNA PODLAGA

- [Letni program statističnih raziskovanj \(LPSR\)](#)
- [Zakon o državni statistiki](#) (Uradni list RS, št. 45/95 in 9/01)
- Uredba Sveta (ES) št. 1165/98 z dne 19. maja 1998 o kratkoročnih statističnih kazalcih (CELEX: 31998R1165)

Podatki niso mednarodno primerljivi.

3. ENOTA, KI JO OPISUJEJO OBJAVLJENI PODATKI

Enota, ki jo opisujejo objavljeni podatki o izplačanih plačah zaposlenih pri pravnih osebah, je mesečna bruto plača po dejavnosti, institucionalnih sektorjih, statističnih regijah, upravnih enotah in občinah.

4. IZBOR ENOT OPAZOVANJA

Enote opazovanja so pravne osebe v javnem in zasebnem sektorju oziroma njihove enote v sestavi, ki so registrirane za opravljanje dejavnosti na ozemlju Republike Slovenije.

V statistično raziskovanje Plače zaposlenih pri pravnih osebah je vključena celotna ciljna populacija (polni izbor enot opazovanja). Vključene so zaposlene osebe s pogodbami o zaposlitvi; tiste osebe, ki delajo po avtorskih ali podjemnih pogodbah (pogodbah o delu), niso vključene. Upoštevane so vse zaposlene osebe ne glede na to, ali so zaposlene za določen ali nedoločen čas, in ne glede na to, ali imajo zaposlitev s polnim delovnim časom, ali z delovnim časom, krajšim od polnega.

Vključeni niso samostojni podjetniki posamezniki in pri njih zaposlene osebe, osebe, ki opravljajo poklicno dejavnost, osebe, ki opravljajo javna dela, napotene zaposlene osebe (detaširani delavci) in kmetje.

5. ZBIRANJE IN VIRI PODATKOV

Podatke pridobivamo z raziskovanjem Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M). Podatke v raziskovanju pridobivamo s pomočjo:

- spletnega vprašalnika Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M); za pravne osebe, ki niso proračunski uporabniki;
- administrativne zbirke Ministrstva za javno upravo (MJU), in sicer iz Informacijskega sistema za posredovanje in analizo podatkov o plačah, drugih izplačilih in številu zaposlenih v javnem sektorju (ISPAP); za proračunske uporabnike.

Podatke zbira vsak mesec Agencija za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju: AJPES), ki jih potem pošilja na Statistični urad Republike Slovenije (v nadaljevanju SURS).

6. DEFINICIJE

Bruto plača je plača, izplačana zaposlenim za delo v polnem delovnem času ali delovnem času, krajšem od polnega delovnega časa, in za nadure, ter nadomestila plače, ki bremenijo delodajalca (nadomestila za letni dopust, za izredni plačani dopust, za državne praznike in dela proste dni, za bolniške odsotnosti do 30 dni ipd.). Bruto plača vsebuje tudi prejemke za minulo delo in stimulative dodatke.

Bruto plača ne vsebuje nadomestil, ki ne bremenijo delodajalca (refundacije): nadomestil za čas materinskega, očetovskega in starševskega dopusta, nadomestil za čas bolniške odsotnosti, daljše od 30 dni, nadomestil za plačo iskalcev prve zaposlitve pod posebnimi pogoji, dodatkov za nego, invalidnin, nadomestil za opravljanje državljanskih dolžnosti (vojaške vaje, vaje civilne zaščite itd.). Ne vsebuje tudi premij za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje, izplačil, ki bremenijo materialne stroške (povračila stroškov za prevoz na delo in z dela, nadomestila za prehrano, izplačila za službena potovanja, za terenske dodatke, dnevnice in nočnine ipd.), izplačil na podlagi avtorskih in podjemnih pogodb (pogodb o delu), izplačil regresa za letni dopust, jubilejnih nagrad in odpravnin. Ne upoštevajo se tudi tisti prejemki iz dela in od povračil stroškov v zvezi z delom, ki presegajo s predpisom vlade določen znesek teh prejemkov, od katerih je treba plačevati prispevke za socialno varnost. V bruto plačo se ne šteje plača, ki je bila izplačana zaposlenim osebam kot lastninski delež, ter tudi ne plača delavcev, ki so vključeni v javna dela in ki jim določen del plače refundira Zavod Republike Slovenije za zaposlovanje.

Neto plača je bruto plača, zmanjšana za prispevke za socialno varnost in akontacijo dohodnine.

Zaostala izplačila vsebujejo bruto izplačila plač in nadomestil bruto plač za največ 12 predhodnih mesecev in izredna izplačila kot so 13. plača, božičnica, plača iz naslova uspešnosti ipd.

Izredna izplačila (13. plača, božičnica, plača iz naslova uspešnosti poslovanja ipd.) so izplačila plač po drugih osnovah, ki ne predstavljajo redne mesečne plače.

Bruto plača za nadure vsebuje osnovni znesek in dodatek za nadurno delo.

Število plačanih ur je število ur, za katere so zaposlene osebe prejele plačo, ki bremeni pravno osebo. Plačane ure vsebujejo opravljene ure (ure, opravljene v polnem delovnem času in delovnem času, krajšem ali daljšem od polnega), neopravljene ure (dopust, prazniki, bolniške odsotnosti do 30 dni, druge plačane neopravljene ure). Plačane ure ne vsebujejo: ur, ki so jih opravili delavci kot javna dela, refundiranih ur (ur porodniške odsotnosti, ur nege, refundiranih ur bolniških odsotnosti, refundiranih ur pripravnikov in invalidov).

Število plačanih nadur je število ur, za katere so zaposlene osebe prejele izplačilo za delo preko rednega delovnega časa. Dežurstva se ne štejejo v nadurno delo; štejejo se le, če gre za delo preko rednega delovnega časa.

Število zaposlenih oseb, ki so prejele plačo, je število zaposlenih oseb, ki so prejele redno, zaostalo ali izredno izplačilo. Če zaposlena oseba prejme dve izplačili ali vsa tri izplačila hkrati, se šteje kot ena zaposlena oseba.

Število zaposlenih oseb, ki so prejele plačo za nadurno delo, je število zaposlenih oseb, ki so prejele plačo za delo preko rednega delovnega časa.

Število zaposlenih oseb, ki so prejele plačo za zaostala izplačila, je število zaposlenih oseb, ki so prejele izplačilo za največ 12 predhodnih mesecev ali izredno izplačilo.

Število zaposlenih oseb, ki so prejele plačo na ravni minimalne plače, je število oseb, ki so prejele plačilo za opravljeno delo v znesku z zakonom ali drugim veljavnim pravnim aktom določene višine minimalne plače, če pri delodajalcu v Republiki Sloveniji delajo za polni delovni čas, oz. v znesku sorazmernega dela minimalne plače, če delajo za delovni čas, krajši od polnega.

V minimalno plačo sodijo vsi elementi plače, kot jih navaja Zakon o delovnih razmerjih, tj. osnovna plača delavca za določen mesec, del plače za delovno uspešnost in dodatki, ki mu pripadajo, razen naslednjih:

- dodatka za delo preko polnega delovnega časa,
- dodatka za nočno delo,
- dodatka za delo v nedeljo ter
- dodatka za delo na praznike in dela proste dneve po zakonu.

Podatki o številu zaposlenih oseb pri proračunskih uporabnikih, ki so prejele razliko do minimalne plače, so ocenjeni na osnovi podatkov, ki so jih proračunski uporabniki poročali v Informacijskem sistemu za posredovanje in analizo podatkov o plačah, drugih izplačilih in številu zaposlenih v javnem sektorju (ISPAP) pod šifro vrste izplačila A020 (razlika do minimalne plače). Posledično ti podatki niso v celoti metodološko usklajeni s podatki o oceni števila zaposlenih oseb pri pravnih osebah, ki niso proračunski uporabniki, ki so prejele plačo na ravni minimalne plače.

Povprečna mesečna plača je povprečni znesek, ki ga kot plačilo za mesec dela prejmejo osebe, zaposlene pri pravni osebi.

Indeks nominalnih plač je razmerje med povprečno mesečno plačo v referenčnem obdobju (mesec, povprečje mesecev tekočega leta) in povprečno mesečno plačo v primerjalnem obdobju (prejšnji mesec, isti mesec prejšnjega leta, december prejšnjega leta, povprečje istih mesecev prejšnjega leta, zadnjih 12 mesecev ipd.).

Indeks realnih plač je razmerje med indeksom nominalnih plač in indeksom cen življenjskih potrebščin za isto obdobje.

Javni in zasebni sektor sta določena na podlagi Standardne klasifikacije institucionalnih sektorjev (SKIS). Javni sektor po SKIS sestavljajo:

- sektor država (S.13),
- javne družbe: javne nefinančne družbe (S.11001), centralna banka (S.121), javne družbe, ki sprejemajo vloge, razen centralne banke (S.12201), javni skladi denarnega trga (MMF) (S.12301), javni investicijski skladi, razen MMF (S.12401), drugi javni finančni posredniki, razen zavarovalnih družb in pokojninskih skladov (S.12501), javni izvajalci pomožnih finančnih dejavnosti (S.12601), javne lastne finančne institucije in posojilodajalci (S.12701), javne zavarovalne družbe (IC) (S.12801) in javni pokojninski skladi (PF) (S.12901).

Sektor država po SKIS predstavljajo institucionalne enote, ki so pod javnim nadzorom in ki s tržnimi prodajami pokrivajo manj kot polovico svojih proizvodnih stroškov. To so enote, vključene v blagajne javnega financiranja: državni proračun, proračuni občin, ZPIZ in ZZZS; javni zavodi, javne agencije in javni skladi, če pokrivajo s tržnimi prodajami manj kot polovico svojih proizvodnih stroškov, ter nekatere druge enote.

Javne družbe so družbe, ki jih nadzorujejo enote sektorja država. Osnovno merilo za določanje nadzora je večinski lastniški delež; to pomeni, da je enota pod javnim nadzorom, če so večinski lastnik enote države ali enote pod javnim nadzorom. Druga merila za določanje nadzora so tudi nadzor odbora ali drugega upravljalnega organa, nadzor nad imenovanjem in odpoklicem ključnega osebja, nadzor pododborov v družbi, možnost nakupa večinskega deleža, kontrola prevladujočega kupca, nadzor, povezan z zadolževanjem pri državi, ipd.

Zasebni sektor sestavljajo vse druge institucionalne enote, ki ne spadajo v javni sektor.

7. POJASNILA

7.1 KLASIFIKACIJE

SKD – Standardna klasifikacija dejavnosti. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani [Ekonomске klasifikacije](#).

SKIS – Standardna klasifikacija institucionalnih sektorjev. Dodatna pojasnila in klasifikacija so dostopni na spletni strani [Ekonomске klasifikacije](#).

NUTS in SKTE – Standardna klasifikacija teritorialnih enot. Dodatna pojasnila in klasifikaciji so dostopni na spletni strani [Teritorialni šifranti](#).

7.2 OBDELAVA PODATKOV

STATISTIČNO UREJANJE PODATKOV

Podatke smo statistično uredili s kombinacijo sistematskih popravkov in postopkov vstavljanja podatkov. Pri vstavljanju podatkov smo uporabili metodo logičnega vstavljanja, metodo notranjega darovalca in metodo uporabe zgodovinskih podatkov.

Več o statističnem urejanju podatkov lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Statistično urejanje podatkov](#) in v metodološkem priručniku [Statistično urejanje podatkov](#).

7.3 DRUGA POJASNILA

Znamenje »z« uporabimo v primeru, ko zakrijemo podatek z namenom zaščite poročevalske enote. Podatka, ki je zaščiten zaradi zaupnosti, ne objavimo, temveč zapišemo znamenje »z«. Znamenje »-« uporabimo v primeru, ko ni pojava.

7.4 NATANČNOST

V statističnih raziskovanjih prihaja do različnih vrst napak, ki vplivajo na zanesljivost in točnost statistične ocene (npr. do vzorčnih napak, napak zaradi neodgovora, do merskih napak). Napake, ki jih lahko pripišemo slučajnim vplivom, določajo natančnost in posledično zanesljivost statistične ocene. Natančnost statistične ocene ocenimo z izračunom standardne napake (SE). Uporabnike statističnih podatkov opozorimo na manjšo zanesljivost ocene tako, da takšno oceno opremimo s posebno opozorilno oznako.

V tabelah, kjer so ocenjene populacijske vsote (zveznih) spremenljivk, ocenjena povprečja (zveznih) spremenljivk ali ocenjena razmerja populacijskih vsot (zveznih), so omejitve pri objavi določene glede na relativno standardno napako oziroma koeficient variacije (CV). V teh primerih velja:

Če je koeficient variacije (CV)

- 10 % ali manj ($CV \leq 10\%$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 10 % do vključno 30 % ($10\% < CV \leq 30\%$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večji od 30 % ($CV > 30\%$), je ocena premalo zanesljiva za objavo, zato je nadomeščena s črko N.

V tabelah, kjer so ocene števila enot z določeno lastnostjo ali ocenjeni deleži enot z določeno lastnostjo izraženi z vrednostmi med 0 in 1, so omejitve pri objavi določene glede na standardne napake (SE) ocen deležev. V teh primerih velja:

Če je standardna napaka (SE) ocene deleža

- 0,05 ali manj ($SE \leq 0,05$), je ocena dovolj zanesljiva, zato je objavljena brez omejitve;
- od 0,05 do vključno 0,15 ($0,05 < SE \leq 0,15$), je ocena manj zanesljiva, zato se označi s črko M;
- večja od 0,15 ($SE > 0,15$), je ocena za objavo premalo zanesljiva, zato je nadomeščena s črko N.

Več o natančnosti statističnih ocen lahko preberete v splošnem metodološkem pojasnilu [Natančnost statističnih ocen](#).

8. OBJAVLJANJE PODATKOV

Podatke objavljamo:

Mesečno:

- Podatkovna baza SiStat: Demografsko in socialno področje – Trg dela – Plače in stroški dela: [Povprečne mesečne plače](#). Objavljajo se absolutni nedesezonirani podatki in indeksi. Podatki se prikazujejo po standardni klasifikaciji dejavnosti SKD na ravni podrazreda dejavnosti, po standardni klasifikaciji teritorialnih enot NUTS na ravni NUTS-3 (statistične regije), po standardni klasifikaciji teritorialnih enot SKTE-4 (upravne enote) in SKTE-5 (občine).
- Prva objava (Plače in stroški dela, Plače): »Povprečne mesečne plače, Slovenija, mesečno«.
- Elektronska objava (Plače in stroški dela, Plače): »Povprečne mesečne plače, podrobni podatki, Slovenija, mesečno«.
- Statøpis.

9. REVIDIRANJE PODATKOV

9.1 OBJAVLJANJE ZAČASNIH IN KONČNIH PODATKOV

Skladno s strategijo objavljanja kratkoročnih kazalnikov na SURS obstaja pri objavljanju podatkov o mesečnih plačah institut začasnosti podatkov. To pomeni, da podatke o povprečnih mesečnih plačah objavljamo dvakrat: kot začasne in kot končne. Začasne podatke objavimo v obliki prve objave (v zbirki Prva objava) 15. v mesecu (ali prvi naslednji delovni dan, če je 15. v mesecu sobota, nedelja, praznik ali dela prost dan). Podrobnejše in hkrati končne podatke objavljamo v podatkovni bazi SI-STAT, in sicer 25. v mesecu (oz. prvi naslednji delovni dan, če je 25. v mesecu sobota, nedelja, praznik ali dela prost dan).

Revidiranje podatkov je načrtovano. Zaradi potreb uporabnikov po pravočasnih informacijah objavimo podatke, ki ustrezajo merilom kakovosti uradnih statističnih podatkov, ne dosegajo pa kakovosti, ki jo je pri takih podatkih mogoče doseči s popolnim zajemom. Podatke revidiramo, ker lahko novejši, popolnejši oziroma kakovostnejši podatki bistveno prispevajo h kakovosti odločanja na podlagi podatkov in ker so zaradi rokov objave, določenih z evropsko zakonodajo, na podlagi nepopolnega zajema podatki objavljeni kot manj natančni.

9.2 PRELOMI V ČASOVNI VRSTI

Do preloma v časovni vrsti je prišlo s podatki za november 2015, in sicer zaradi spremembe v virih podatkov. Kot vir za podatke o izplačanih plačah pri proračunskih uporabnikih smo pričeli uporabljati administrativno zbirko Ministrstva za javno upravo

(MJU) tj. Informacijski sistem za posredovanje in analizo podatkov o plačah, drugih izplačilih in številu zaposlenih v javnem sektorju (ISPAP).

Metodološko pojasnilo o revidiranju podatkov je dostopno na spletni strani <http://www.stat.si/dokument/5296/RevidiranjeStatisticnihPodatkovMPsplosna.pdf>.

10. DRUGA METODOLOŠKA GRADIVA

- Vprašalnik:
 - Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M),
- Standardno poročilo o kakovosti za raziskovanje
 - Mesečno poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah (Obrazec 1-ZAP/M),
- Letno poročilo o kakovosti za raziskovanje
 - Mesečno poročilo o izplačanih plačah pri pravnih osebah (Obrazec 1-ZAP/M),

področje: Plače in stroški dela, podpodročje: Plače

[http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQuality Reports](http://www.stat.si/statweb/Methods/QuestionnairesMethodologicalExplanationsQualityReports)

- Navodilo o vsebini in načinu sporočanja podatkov za potrebe statističnega raziskovanja Plače zaposlenih pri pravnih osebah (ZAP/M)

http://www.stat.si/StatWeb/File/DocSysFile/9839/Navodilo_o_vsebini_in_nacinu_sporocanja_podatkov.pdf